

Nefndarálit með breytingartillögu

um frumvarp til laga um breytingu á lögum um heilbrigðisþjónustu,
nr. 40/2007 (stjórn Landspítala).

Frá meiri hluta velferðarnefndar.

Nefndin hefur fjallað um málið og fengið á sinn fund Sigurð Kára Árnason og Þórunni Oddnýju Steinsdóttur frá heilbrigðisráðuneytinu, Önnu Sigrúnú Baldursdóttur og Runólf Pálsson frá Landspítala, Andrés Magnússon frá Samtökum verslunar og þjónustu, Sigurjón Norberg Kjærnested, Mariu Fjólu Harðardóttur og Björn Bjarka Þorsteinsson frá Samtökum fyrirtækja í velferðarþjónustu, Ingunni Ólafsdóttur og Jón Sigurðsson frá Félagi um innri endurskoðun, Ingu Þórsdóttur frá Háskóla Íslands, Grím Atlason og Sigrúnú Sigurðardóttur frá Geðhjálp, Guðjón Sigurðsson frá MND-félaginu og Stefán Vilbergsson og Þuríði Höru Sigurðardóttur frá Öryrkjabandalagi Íslands.

Nefndinni bárust umsagnir frá Geðhjálp, Háskóla Íslands, Landspítala, MND-félaginu á Íslandi, Öryrkjabandalagi Íslands, Samtökum heilbrigðisfyrirtækja og Sjúkraliðafélagi Íslands.

Almennt.

Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á lögum um heilbrigðisþjónustu, nr. 40/2007, sem hafa það að markmiði að skipa faglega stjórn yfir Landspítala að norrænni fyrirmynnd. Markmið frumvarpsins er að styrkja stjórn Landspítala, sem er stærsta heilbrigðisstofnun landsins, bæði út á við og inn á við með því að lögfesta það fyrirkomulag að stjórn verði skipuð yfir spítalann sem gegni því hlutverki að tryggja frekari faglegan rekstur spítalans.

Umfjöllun nefndarinnar.

Skipan stjórnar.

Nefndin ræddi ýmis sjónarmið varðandi tilnefningu og skipan stjórnarmanna og áheyrnarfulltrúa. Frumvarpið gerir ráð fyrir að sett verði reglugerð þar sem nánar verði kveðið á um hlutverk og ábyrgð stjórnar. Auk þess er gert ráð fyrir að ráðherra setji stjórninni erindisbréf og ákveði þóknun til stjórnarmanna sem skuli greidd af rekstrarfé stofnunarinnar.

Í því sambandi leggur meiri hlutinn áherslu á að ráðuneytið hafi í huga að æskilegt væri að áheyrnarfulltrúar verði skipaðir að fenginni tilnefningu starfsmannasamtaka innan spítalans og áskilið verði að áheyrnarfulltrúar í stjórn geti ekki gegnt stjórnunarstöðu innan spítalans samtímis því hlutverki. Þá bendir meiri hlutinn á að eðlilegt væri að gera ríkar hæfniskröfur til stjórnarmanna en þó ekki ríkari kröfur en mælt er fyrir um í hlutafélagalögum.

Í 3. málsl. 1. efnismgr. 1. gr. frumvarpsins kemur fram að í stjórn skuli sitja einstaklingar sem m.a. hafi þekkingu á vísindarannsóknum á heilbrigðissviði og menntun heilbrigðisstéttu. Fyrir nefndinni komu fram sjónarmið um mikilvægi þessa ákvæðis en bent var á að Háskóli Íslands væri sá aðili sem hefði allar þessar grunngreinar sem krefjast starfsleyfis sem og vísindagreinarnar og ætti þar af leiðandi að sitja í stjórn. Meiri hlutinn tekur undir mikilvægi

þess að við skipan stjórnar verði lögð áhersla á að tryggja að þar verði til staðar þekking og sýn á vísindi, nám og nýliðun heilbrigðisstéttá.

Fagráð og notendaráð.

Með lögum nr. 91/2020, um breytingu á lögum um heilbrigðisþjónustu, var fellt inn í löginn nýtt ákvæði um fagráð sem forstjóri heilbrigðisstofnunar skipar. Ber forstjóra heilbrigðisstofnunar að leita álits fagráðs um mikilvægar ákvarðanir sem varða heilbrigðisþjónustu og skipulag heilbrigðisstofnunar. Er í reglugerð 1111/2020 fjallað nánar um skipan og verklag fagráða heilbrigðisstofnana.

Með 4. gr. frumvarpsins er lagt til að ráðherra skipi notendaráð. Í ráðinu verði sjö fulltrúar notenda sem skipaðir verði samkvæmt tilnefningu starfandi sjúklingasamtaka. Er notendaráði ætlað að veita forstjórum heilbrigðisstofnana og stjórn, þegar það á við, ráðgjöf og aðhald með virku samráði til að tryggja að sjónarmið notenda komi til skoðunar við ákvarðanatöku um skipulag og rekstur heilbrigðisstofnana. Fyrir nefndinni kom fram gagnrýni frá sjúklingasamtökum um að samráð við stjórn tryggði ekki raunverulega aðkomu notenda með sama hætti og bein aðkoma að stjórn og skyldur til samráðs væru ekki nægjanlega vel skilgreindar.

Meiri hlutinn álítur þetta nýmæli frumvarpsins ákaflega mikilvægt og leggur áherslu á að við setningu reglugerðar um hlutverk og ábyrgð stjórnar og erindisbréfs stjórnar verði skyldur stjórnar til samráðs við notendaráð nánar skilgreindar. Meiri hlutinn beinir því til heilbrigðisráðuneytis að tiltekin séu ákveðin verkefni og/eða tilvik sem stjórninni beri að hafa samráð við notendaráð um.

Þá telur meiri hlutinn mikilvægt að notendaráð hafi reglulegt umsagnarhlutverk um áætlanir er varða sjúklinga og leggur áherslu á að stjórn hafi samráð við notendaráð við ákvarðanatöku um atriði sem varða sérstaklega hagsmuni sjúklinga.

Að lokum telur meiri hlutinn eðlilegt að ráðuneytið fylgist með reynslunni af samráði stjórnar við fagráð og notendaráð og beiti reglugerðarheimildum til að tryggja að markmið um virkt samráð náist. Þá hvetur meiri hlutinn heilbrigðisráðuneytið til að fylgjast með þróun samráðs stjórnenda, starfsmanna og notenda erlendis og leggur áherslu á að ef reynslan leiðir í ljós að aðrar leiðir til samráðs en hér er lagt upp með séu heppilegri verði farið í lagabreytingar.

Breytingartillögur meiri hlutans.

Áheyrnarfulltrúar.

Fyrir nefndinni komu fram sjónarmið um að óvenjulegt væri að fulltrúar í stjórn sem ekki hafa atkvæðisrétt teljist stjórnarmenn en ekki áheyrnarfulltrúar. Meiri hlutinn telur þessa hugtakanotkun geta leitt til misskilnings og leggur því til breytingu þess efnis að fulltrúar starfsmanna fái heitið áheyrnarfulltrúar.

Aðkoma stjórnar að ráðningu forstjóra.

Á fundum nefndarinnar kom fram að við gerð frumvarpsins hefði komið til álita að skilgreina aðkomu stjórnar að ráðningu forstjóra. Meiri hlutinn telur að til að markmið frumvarpsins náist þurfi stjórn að hafa aðkomu að ráðningu forstjóra. Þá leggur meiri hlutinn áherslu á að aðkoma stjórnar að ráðningu forstjóra með þeim hætti sem hér er lagt til skýri sampil og ábyrgð stjórnar, forstjóra og ráðherra. Meiri hlutinn leggur því til að við 1. mgr. 9. gr. laganna bætist nýr málslíður um að ráðherra skipi forstjóra Landspítala til fimm ára í senn að fengnum tillögum stjórnar.

Að lokum leggur meiri hlutinn til tvær breytingar sem eru tæknilegs eðlis og er ekki ætlað að hafa efnisleg áhrif.

Að framangreindu virtu leggur meiri hlutinn til að frumvarpið verði **samþykkt** með eftirfarandi

BREYTINGU:

1. Við 1. mgr. 1. gr.
 - a. Í stað orðsins „sjö“ í 1. málsl. komi: fimm.
 - b. 3. málsl. orðist svo: Jafnframt skal ráðherra skipa two áheyrnarfulltrúa úr hópi starfsmanna Landspítalans með málfrelsi og tillögurétt, án atkvæðisréttar.
2. Á eftir 1. gr. komi ný grein, svohljóðandi:

Við 1. mgr. 9. gr. laganna bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Ráðherra skipar forstjóra Landspítala til fimm ára í senn að fengnum tillögum stjórnar.
3. Í stað orðsins „forstöðumaður“ í 2. gr. komi: forstjóri.
4. Í stað orðsins „Forstjórum“ í 4. gr. komi: Forstjórar.

Alþingi, 30. maí 2022.

Líneik Anna Sævarsdóttir, Ásmundur Friðriksson. Guðrún Hafsteinsdóttir.
form., frsm.

Hafdís Hrönn Hafsteinsdóttir. Orri Páll Jóhannsson. Óli Björn Kárason.